

LAPSEN JA PERHEEN MONIALAINEN PALVELUTARPEEN ARVIOINTI

– tietoa yhteistyötahoille

Pohjoinen lastensuojelu 20–22 -hanke
Henriikka Kyllönen 2022

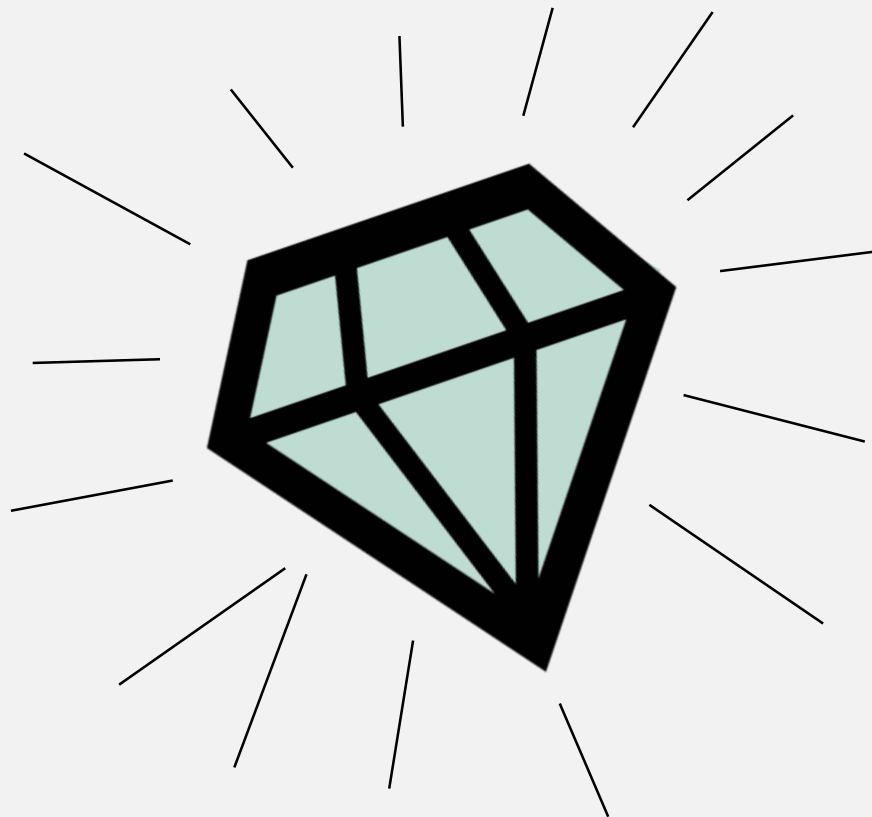
MONIALAISEN PALVELUTARPEEN ARVIOINNIN HYÖDYT

Asiakas

- Saa tarvitsemansa palvelut oikeaan aikaan ja monialaisesti yhden palvelutarpeen arvioinnin aikana
- Saa jakaa tietoa usealle työntekijälle yhtä aikaa

Monialainen yhteistyö

- Yhteistyötä tehdään enemmän
- Tiedon jakaminen viranomaisten kesken mahdollistuu
- Kaikki asiakkaan kanssa työskentelevät viranomaiset ovat tietoisia asiakkaan tilanteesta
- Asiakkaan kanssa voidaan sopia työskentelyn tavoitteet monialaisesti yhdessä

Palvelut

- Yhdyspinnat palveluiden välillä selkeytyvät
- Palveluiden päällekkäisyys vähenee
- Saadaan realistinen tieto eri tahojen mahdollisuuksista vastata erilaisiin palvelutarpeisiin
- Ajattelutavan laajentaminen
→ asiakkaalle kartoitetaan laajasti kaikki tarvittavat ja mahdolliset palvelut sosiaalihuollon palveluiden lisäksi

Malli

- Mallintamalla palvelutarpeen arviointia monialaisesti yhteistyön tekemistä suunnitellaan monialaisesti yhdessä
- Palvelutarpeen arvioinnin laatu paranee
- Palvelutarpeen arvioinnin tekeminen yhtenäistyy, jolloin asiakkaiden tasa-arvoinen kohtelu lisääntyy

MONIALAINEN PALVELUTARPEEN ARVIOINTI

Sosiaalihuollossa
huomioidaan aina
asiakaskohtaisuus

1. Lapsesta herää
huoli tai lapsi ja perhe
tarvitsevat tukea

- konsultaatio

2. Sosiaalihuoltoon
otetaan yhteyttä:

- yhteydenotto
- lastensuojeluilmoitus
- hakemus
- ennakollinen lastensuojeluilmoitus

3. Sosiaalihuolto
arvioi heti
kiireellisen avun
tarpeen

4. Sosiaalihuolto
ottaa yhteyttä
perheeseen

5. Sosiaalihuolto
ratkaisee seitsemässä
arkipäivässä,
aloitetaanko lapsen
palvelutarpeen
arviointi

Ei aloiteta
→ asiakkuus
päättyy

Aloitetaan
→ palvelutarpeen
arviointi tehdään
kolmen kuukauden
kuluessa

MONIALAINEN YHTEISTYÖ

Sosiaalihuolto on yhteydessä
yhteydenottajaan, mikäli se ei
ole ilmeisen tarpeetonta

PALVELUTARPEEN ARVIOINNIN AIKANA:

- tavataan lasta, perhettä ja tarvittaessa perheen läheisiä
- nimetään lapselle omatyöntekijä
- tehdään yhteistyötä monialaisen verkoston kanssa
- kutsutaan yhteydenottaja tarvittaessa ensimmäiseen tapaamiseen
- selvitetään lapsen ja perheen tilannetta sekä avun ja tuen tarvetta
- tehdään yleensä kotikäynti
- järjestetään tarvittaessa perheelle palveluja
- selvitetään tarvittaessa lastensuojelun tarve

Huomioidaan lapsen ja
perheen mielipide

PALVELUTARPEEN ARVIOINNIN VALMISTUTTUA:

- tehdään palvelutarpeen arvioinnista kirjallinen yhteenvedo, joka pyritään käsittelemään tapaamalla lasta ja perhettä
- huomioidaan yhteenvedossa kaikkien palvelutarpeen arviointiin osallistuneiden näkemykset
- lapsen sosiaalihuollon asiakkuus voi jatkua
- lapsella voi alkaa lastensuojelun asiakkuus
- lapsen sosiaalihuollon asiakkuus voi päättyä

Klikkaamalla timantilla merkitystä kohdasta pääset lisätietosivulle,
lisätietosivun timantista pääset takaisin malliin

LAPSESTA HERÄÄ HUOLI TAI LAPSI JA PERHE TARVITSEVAT TUKEA

- Kun viranomaisella herää huoli lapsesta, huoli otetaan puheeksi lapsen (ikätaaso huomioiden) ja perheen kanssa
 - poikkeuksena kiireelliset tilanteet ja lapsen kohdistuneet rikosepäilytilanteet, jolloin puheeksiottaminen ei välttämättä ole mahdollista
- Lapsen ja perheen kanssa voidaan pohtia, poistuuko huoli tukemalla lasta ja perhettä peruspalveluissa, esim. lastenneuvolassa, varhaiskasvatuksessa, koulun oppilashuollossa, perheneuvolassa, lapsiperheiden kotipalvelussa tai perhetyössä
 - kyllä, tarvittaessa varhaisen tuen tiimi
 - ei, tehdään yhteistyössä asiakkaan kanssa yhteydenotto sosiaalihuollosta vastaavaan viranomaiseen
- Mikäli ilmoitusvelvollisuus täyttyy ja perhe ei anna suostumusta yhteydenoton tekemiselle, viranomainen tekee lastensuojeluilmoituksen
- Myös lapsi, perhe, perheen läheinen tai muu yksityishenkilö voi ottaa yhteyttä sosiaalihuoltoon

Konsultaatio

- Viranomaisella on asiakkaan luvalla mahdollista
 - konsultoida sosiaalihuoltoa
 - pyytää tarvittaessa sosiaalihuoltoa varhaisen tuen tiimiin → ei poista ilmoitusvelvollisuutta
- Ilman asiakkaan suostumusta voidaan konsultoida nimettömästi
- Konsultaatio tehdään soittamalla
 - Kajaani ja Sotkamo: palvelutarpeen arvioinnin työntekijät
 - muut kunnat: kaikki lasten sosiaalityön työntekijät

Kainuun sote

Pohjoisen
lastensuojelu
20-22

Kainuun sosiaalipäivystys
puh. 044 797 0676

YHTEYDENOTTO SOSIAALIPÄIVYSTYKSEEN

Sosiaalipäivystykseen voidaan ottaa yhteyttä, mikäli lapsen, nuoren tai perheen tilanne edellyttää kiireellistä neuvontaa tai välitöntä puuttumista. Sosiaalipäivystys palvelee ympäri vuorokauden. Lapsen kohdalla kiireellinen yhteydenottoa vaativa tilanne voi olla esimerkiksi:

- nuoren tekemät rikokset, rikkeet, rikosepäilyt
- nuoren tai lapsen katoaminen, karkaaminen
- huoltajan runsas päihteidenkäyttö
- huoltajan rikosepäily, väkivalta, riita, vakava mielenterveysongelma
- lapsesta tehty lastensuojeluilmoitus
- lapseen tai nuoreen kohdistunut väkivalta (myös seksuaalinen)
- nuoren tekemä itsemurha, itsemurhayritys
- nuoren päihteiden käyttö, aggressiivisuus perheenjäseniä kohtaan
- riidat vanhempien kanssa
- tapaamisriidat
- pienten lasten hoidontarve huoltajan sairastuessa äkillisesti
- huoltajan kuolema
- erilaiset onnettomuudet (esimerkiksi tulipalot, liikenneonnettomuudet)

(Lastensuojelun käsikirja 2022)

Kainuun sote

Pohjoisen
lastensuojelu
20-22

YHTEYDENOTTO SOSIAALIHUOLTOON

Yhteydenotto sosiaalihuollosta vastaavaan viranomaiseen

- Tehdään aina perheen suostumuksella
- Voidaan tehdä lastensuojeluilmoituksen sijaan, kun yhteydenotto tehdään viipymättä ja viranomainen ilmoittaa yhteydenottoon johtaneet syyt
- Myös lapsi ja perhe voivat itse tehdä yhteydenoton

Lastensuojeluilmoitus

- Lastensuojeluilmoituksen tekemistä ei voi delegoida toiselle
- Lapselle ja perheelle kerrotaan ilmoituksen tekemisestä (lapsen ikätaso ja mahdollinen rikosepäily huomioiden)
- Lapselle ja perheelle voidaan korostaa tuen tarjoamisen tärkeyttä sekä kertoa ilmoitusvelvollisuudesta
- Ilmoitusvelvollinen viranomainen tekee lastensuojeluilmoituksen omalla nimellään
- Lastensuojeluilmoitus tehdään, vaikka tiedossa olisi, että samasta tilanteesta on tehty ilmoitus jo jonkun toisen ammattikunnan toimesta
- Lastensuojeluilmoituksen tekemiseen ei vaikuta se, onko lapsi jo lastensuojelun asiakkaana
- Lastensuojeluilmoituksen tekeminen pitää uusia, mikäli tilanne pahenee tai tilanteeseen ei tule muutosta (huomioiden 3 kk määräaika palvelutarpeen arvioinnin tekemisessä)

Hakemus

- Lapsi ja perhe voivat itse hakea tukea ja apua sosiaalihuollosta

Ennakollinen lastensuojeluilmoitus

- Syntymättömästä lapsesta tehdään ennakollinen lastensuojeluilmoitus, mikäli on perusteltua syytä epäillä, että syntyvä lapsi tulee tarvitsemaan lastensuojelun tukitoimia välittömästi syntymänsä jälkeen
- Ennakollinen lastensuojeluilmoitus tehdään äidin nimellä

Kainuun sote

LAPSEEN KOHDISTUNUT RIKOSEPÄILY

- Mikäli kyseessä on epäily lapsen kaltoinkohtelusta, otetaan yhteys suoraan poliisin lapsirikostutkintaan sekä tehdään rikosilmoitus ja lastensuojeluilmoitus
- Rikosepäilytilanteessa voidaan aina ensin konsultoida poliisia, sosiaalipäivystystä ja/tai lastensuojelua
- **Huoltajan asema vaikuttaa siihen, voiko hänelle kertoa ilmoitusten tekemisestä**
 - mikäli huoltaja on rikoksesta epäiltynä, huoltajille kertominen voi aiheuttaa poliisitutkinnan epäonnistumisen tai pahimmillaan asettaa lapsen vaaraan
 - mikäli epäilty on perheen ulkopuolinen henkilö, on huoltajille tärkeää kertoa asiasta mahdollisimman varhain, jotta heillä on mahdollisuus tukea lasta - myös vanhempien tuki on järjestettävä tilanteessa tarpeen mukaan
- Sosiaalihuolto ja poliisi arvioivat ja sopivat yhdessä mitä, kuinka paljon ja milloin on tarpeellista ja/tai välttämätöntä tiedottaa perheelle tutkinnan ollessa kesken
- Tavoitteena on arvioida lapsen suojelun tarve sekä huomioida esitutkinnan tilanne, mikä parhaimmillaan edistää lapsen oikeusturvaa ja suojelee lasta

Barnahus

Kainuun sote

Pohjoisen
lastensuojelu
20-22

MONIALAINEN YHTEISTYÖ PALVELUTARPEEN ARVIOINNIN AIKANA

1. Sosiaalihuolto arvioi monialaisen yhteistyön tarvetta koko palvelutarpeen arvioinnin ajan

Sosiaalihuolto tekee muiden viranomaisten kanssa yhteistyötä asiakkaan suostumuksella. Mikäli asiakas ei anna suostumusta, sosiaalihuolto arvioi lain edellyttämällä tavalla tarpeen pyytää ja/tai antaa tietoja suostumuksesta huolimatta.

2. Sosiaalihuolto ottaa tarvittaessa yhteyttä muihin viranomaisiin

Asiakasta ei ainoastaan ohjata muihin palveluihin, vaan tuen tarvetta arvioidaan yhdessä.

Ensimmäiselle tapaamiselle kutsutaan yhteydenottaja, mikäli yhteydenottaja on viranomainen, joka tuntee lapsen ja/tai perheen → osallistuu tarvittavan ajan.

3. Palvelutarpeen arviointi tehdään monialaisessa yhteistyössä

Yhteistyöstä ja työskentelystä sovitaan asiakkaan ja muiden viranomaisten kanssa:

- nimetään omat työntekijät
- hyödynnetään kaikkien asiantuntemusta ja osaamista
- arvioidaan asiakkaan tarvitsemaa tukea ja palveluja yhdessä tarve edellä, ei saatavilla olevien palvelujen tai järjestämisvastuun näkökulmasta.

Onko asia tullut vireille yhteistyötaholta, joka tuntee asiakkaan?

Onko asia sen kaltainen, että asiakas hyötyy monialaisesta asiantuntemuksesta?

Jos palvelutarpeen arviointi edellyttää muiden viranomaisten palveluja tai tukitoimia, on viranomaisten osallistuttava sosiaalihuollon pyynnöstä palvelutarpeen arvioinnin tekemiseen (sosiaalihuoltolaki 41 §)

Tarvitaanko monialaista asiantuntemusta

- tilanteen selvittämiseksi
- tuen tarpeen arvioimiseksi
- palvelutarpeen arvioimiseksi
- palveluiden suunnittelemiseksi
- palveluiden järjestämiseksi?

LÄHTEET

Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 812/2000.

Lastensuojelulaki 417/2007.

Lastensuojelun käsikirja. 2022. Sosiaalipäivystys. <https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/sosiaalipaivystys>. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 16.11.2022.

Lehmuskoski Antero, Anne Ålander, Maila Immonen, Nina Virtanen, Hanna Lohijoki & Taina Jokinen. 2021. Kirjaaminen monialaisessa yhteistyössä. <https://yhteistyotilat.fi/wiki08/pages/viewpage.action?pageId=64433623>. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 16.11.2022.

Niemi-Weckström, Anu, Katri Turunen & Henriikka Kyllönen. 2022. Palvelutarpeen arvioinnin lainsäädännön ytimessä. <https://innokyla.fi/fi/toimintamalli/palvelutarpeen-arvioinnin-lainsaadannon-ytimessa-materiaali-2022>. Pohjoinen lastensuojelu 20–22 -hanke.

Siltala, Anu & Henriikka Kyllönen. 2020. Työohje: palvelutarpeen arviointi lapsiperheiden sosiaalipalveluissa. Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä.

Sosiaalihuoltolaki 1301/2014.

Sosmeta-palvelu. 2022. Lapsen ja perheen palvelutarpeen arvio. Versio 2022-09-28. <https://sosmeta.thl.fi/document-definitions/78b3d6d0-ef1b-4a93-b94c-3dcc7d999b34/definition>. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 6.10.2022.

Kainuun sote

Pohjoinen
lastensuojelu
20-22